

U·K·K

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

RAPORT Z KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ

BEZPIECZEŃSTWO
ZABAWEK
MAGNETYCZNYCH

Termin:

Działania były prowadzone w I połowie 2021 r.

Kontrolujący:

6 wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej (Łódź, Wrocław, Warszawa, Kraków, Katowice, Gdańsk)

Cel kontroli:

Była to kontrola interwencyjna podjęta w związku z doniesieniami medialnymi. W ramach kontroli oceniano, czy wprowadzone do obrotu zabawki magnetyczne spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek¹ i są bezpieczne dla dzieci, w tym poprzez badania laboratoryjne przeprowadzone w Instytucie Techniki Górniczej KOMAG. Działania skupiły się na zabawkach udostępnianych poprzez internetowe platformy handlowe.

¹ Dz. U. z 2019 r., poz. 1816, dalej także: rozporządzenie MRiF.

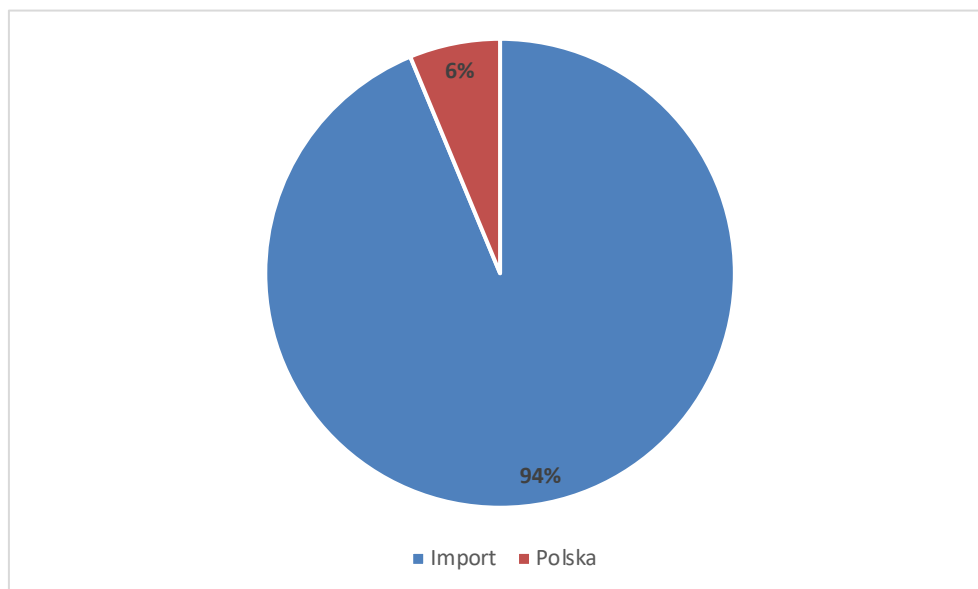
Wyniki kontroli

Tabela 1 - Udział zabawek niezgodnych w podziale na podmioty gospodarcze, które kontrolowano

Rodzaj podmiotu kontrolowanego	Liczba skontrolowanych podmiotów danego rodzaju	Liczba skontrolowanych zabawek	Liczba zakwestionowanych zabawek	Procentowy udział zakwestionowanych zabawek
Importer	8	9	9	100%
Dystrybutor – sklep detaliczny	7	7	7	100%
Razem:	15	16	16	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Wykres 1. Pochodzenie skontrolowanych zabawek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Wszystkie importowane zabawki (15) wytworzono w Chinach. Łącznie skontrolowano 16 zabawek magnetycznych, kwestionując wszystkie z nich, zarówno w zakresie wymagań formalnych, jak i konstrukcyjnych. Najczęściej sprawdzaną kategorią zabawek były kulki magnetyczne (14 modeli). Sprawdzono też po jednym modelu masy magnetycznej (zawierała ona dwa magnesy neodymowe) oraz klocków magnetycznych (paleczek).

Nie zgodności formalne, które stwierdzono podczas kontroli polegały na:

- braku lub nieprawidłowo sporządzonej deklaracji zgodności (7 przypadków - kulki magnetyczne), co oznacza, że importer nie dołożył odpowiedniej staranności weryfikując czy zabawka spełnia obowiązujące wymagania;
- braku wymaganych ostrzeżeń² (6 przypadków - paleczki i kulki magnetyczne), co zwiększa ryzyko nieprawidłowego użycia zabawki przez dziecko;
- niewskazaniu ryzyka związanego z użytkowaniem zabawki³ (6 przypadków - paleczki i kulki magnetyczne), co oznacza, że użytkownik lub opiekun może nie być świadomy ryzyka związanego z użytkowaniem zabawki, a tym samym nie może skutecznie mu przeciwdziałać;
- braku danych podmiotów odpowiedzialnych (producenta i importera) za wprowadzenie zabawki do obrotu (5 przypadków - kulki magnetyczne i masa magnetyczna), co utrudnia działania organom kontroli lub dochodzenie praw konsumentowi;
- braku oznakowania CE (2 przypadki - kulki magnetyczne), co oznacza, że producent nie przeprowadził obowiązkowej procedury oceny zgodności i nie potwierdził badaniami, że zabawka spełnia obowiązujące wymagania;
- braku informacji umożliwiającej identyfikację zabawki (1 przypadek - kulki magnetyczne), co utrudnia działanie organów kontroli, nie dając pewności czy przedstawiona dokumentacja dotyczy kontrolowanej zabawki, a także może wpłynąć na szybkość rozpatrzenia reklamacji konsumentkiej.

² Przykładowo: „Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy”

³ Przykładowo: Uwaga! Zabawka zawiera magnesy lub części magnetyczne. Magnesy przyciągnięte do siebie lub przywierające do przedmiotu metalowego w organizmie człowieka mogą być przyczyną poważnych, a nawet śmiertelnych obrażeń - w przypadku wprowadzenia magnesów do przewodu pokarmowego lub dróg oddechowych należy natychmiast zwrócić się o pomoc lekarską.

Badania laboratoryjne

Badania przeprowadzono w Instytucie Techniki Górniczej KOMAG w Gliwicach, gdzie przebadano 15 próbek zabawek. W przypadku 1 zabawki (masa magnetyczna), działania podjęto na podstawie negatywnych wyników badania laboratoryjnego przekazanego przez łotewski organ nadzoru rynku za pomocą Europejskiego Systemu Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych Safety Gate - RAPEX.

Zakres badań obejmował sprawdzenie wskaźnika strumienia magnetycznego, zgodnie z normą zharmonizowaną PN-EN 71-1+A1:2018-08 - Bezpieczeństwo zabawek -- Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne. We wszystkich zbadanych próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu strumienia magnetycznego (zgodnie z normą nie może być większy niż $0,5 \text{ T}^2\text{mm}^2$). Zmierzone wartości wahały się od $0,67$ do $3,39 \text{ T}^2\text{mm}^2$, co daje nawet sześciokrotne przekroczenie dopuszczalnego poziomu. Jednocześnie największe przekroczenie ($9,36 \text{ T}^2\text{mm}^2$ - tj. ponad 18,5 razy), stwierdził organ łotewski.

Zagrożenie

Przekroczenie dopuszczalnego poziomu strumienia magnetycznego, oznacza, że magnesy silnie przyciągają się, co stwarza poważne ryzyko dla zdrowia dziecka. Przez swoje niewielkie rozmiary magnesy są łatwe do połknięcia, a ich połączenie w układzie pokarmowym może doprowadzić przykładowo do jego perforacji, przez co nieuniknione może być podjęcie szybkiej interwencji chirurgicznej. Ponadto, także ze względu na swój rozmiar, magnesy mogą utknąć w przewodach oddechowych dziecka prowadząc do uduszenia lub zadławienia.

Działania Inspekcji Handlowej

Wszystkie kontrole były prowadzone wobec podmiotów gospodarczych udostępniających zabawki magnetyczne za pośrednictwem sklepów internetowych lub ofert umieszczonych na internetowych platformach handlowych. Wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej (WIIH) wydali 2 decyzje zakazujące udostępniania zabawek na rynku⁴. W 15 sprawach skierowano wnioski do Prezesa UOKiK o wszczęcie postępowania administracyjnego⁵. Na chwilę obecną zakończono 8 postępowań w związku z wycofaniem zabawek z obrotu, zniszczeniem i powiadomieniem konsumentów o stwarzanym przez nie zagrożeniu. Z uwagi na podjęcie działań dobrowolnych w ww. przypadkach odstąpiono od wymierzenia kary pieniężnej. W przypadku zabawki zgłoszonej przez organ łotewski, importer zabawki w ramach działań dobrowolnych wycofał ją z obrotu i zniszczył. Do tej pory dzięki przeprowadzonym działaniom udało się wyeliminować z rynku 546 sztuk niezgodnych zabawek magnetycznych. Szczegółowe wyniki zawiera dołączona tabela. W związku z zakończeniem postępowań, do systemu RAPEX zgłoszono 7 zabawek, w celu poinformowania o zagrożeniu inne państwa członkowskie, na terenie których takie zabawki mogą być udostępniane.

Na uwagę zasługuje fakt, że przedsiębiorcy współpracowali z organami nadzoru, reagując natychmiastowym wycofaniem wyrobów z rynku oraz powiadomieniem o wykrytym zagrożeniu konsumentów, którzy zakupili niebezpieczne zabawki. Zaowocowało to odstąpieniem od wymierzenia kary podmiotom gospodarczym, które udostępniły na rynku te zabawki.

⁴ Art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2021 r., poz. 514, ze zm.), dalej: uosozinr

⁵ Art. 75 ust. 4 pkt 1) uosozinr

Podsumowanie

Badania laboratoryjne wykazały niezgodności konstrukcyjne w zakresie poziomu strumienia magnetycznego we wszystkich zbadanych zabawkach. Kilkukrotne przekroczenia dopuszczalnej siły przyciągania magnesów stanowią poważne zagrożenia dla zdrowia, a nawet życia bawiących się nimi dzieci. Natomiast najczęściej stwierdzaną niezgodnością o charakterze formalnym był brak deklaracji zgodności i wymaganych ostrzeżeń. Oznacza to, że importerzy nie zweryfikowali przed udostępnieniem ich na polskim rynku czy spełniały one obowiązujące wymagania, w tym w zakresie oznakowania. Jednym z powodów może być fakt, że podmioty nie uznają tych wyrobów za zabawki, lecz za produkty przeznaczone dla dorosłych. Biorąc jednak pod uwagę definicję „zabawki” określoną w rozporządzeniu MRiF⁶, należy stwierdzić, że głównym celem użytkowania kontrolowanych wyrobów była zabawa i rozrywka. Jednocześnie, w konsekwencji braku odpowiedniego oznakowania, osoba nadzorująca zabawę dziecka nie była właściwie poinformowana o potencjalnych zagrożeniach jakie mogą pojawić się w trakcie użytkowania, a tym samym skutecznie im przeciwdziałać.

Zabawki magnetyczne stają się coraz bardziej popularne wśród dzieci, ale także dorosłych. Nieuwaga dorosłych może sprawić, że taka zabawka trafi do rąk dziecka, choć nie powinna. Dlatego ważne jest, aby były one zaprojektowane i wyprodukowane, z zachowaniem zasad pozwalających na zminimalizowanie lub wyeliminowanie zagrożeń dla zdrowia dziecka podczas zabawy.

Wskaźnik strumienia magnetycznego, czyli siła z jaką przyciągają się magnesy, powinna być zgodna z normą zharmonizowaną PN-EN 71-1+A1:2018-08 - Bezpieczeństwo zabawek -- Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne, która przewiduje maksymalną wartość $0,5T^2mm^2$. Jednak to wymaganie można sprawdzić jedynie podczas badań laboratoryjnych, wykorzystując odpowiedni sprzęt oraz wiedzę.

To producent jest zobowiązany zapewnić zgodność wprowadzanej do obrotu zabawki ze wszystkimi wymaganiami, w tym szczególnie wpływającymi bezpośrednio na bezpieczeństwo dziecka, a importer powinien upewnić się, że producent właściwie zrealizował ten obowiązek. Oznacza to, że importer powinien sprawdzić przed udostępnieniem zabawki magnetycznej na rynku, czy przeprowadzono badania

⁶ Zabawka - wyrób zaprojektowany lub przeznaczony do zabawy oraz wyrób, który ze względu na swoje cechy charakterystyczne lub wygląd może być użyty do zabawy przez dzieci w wieku poniżej 14 lat (§2 pkt 1 rozporządzenia MRiF).

laboratoryjne, które potwierdziły spełnianie wymagań przez zabawkę, zwłaszcza w zakresie tego parametru.